

Fra Filip Lastrić (1700–1783)

TESTIMONIUM BILABIUM (1755)*

(Izbor)

ČITATELJU

Dragi čitatelju, nemoj se čuditi ni dvojezičnosti ni neznatnom sadržaju ovoga djelca, jer ako tebi izgleda od sporedne važnosti, drugi, čije sam savjete prihvatio, jer mi je do njih bilo mnogo stalo, ocijenili su ovo djelo vrijednim. Njega sam namjeravao napisati opsežnijim, ali to nisam uspio ostvariti, jer sam ga započeo u najnezgodnije vrijeme (a njega mi je k tomu i nedostajalo) i u najmučnijim prilikama moje domovine.

U ovo vrijeme, ojađena ova moja domovina Bosna Srebre-na, sva plamti u pobunama i nju uz to taru i razdiru unutarnji ratovi i pokolji. Budući da obični svijet muslimanske vjere nije mogao podnositi tiraniju barbara i najnepravednija nasilja svojih poglavara, pobunio se i postavio upravljачe vlastita plemena, pa se sve uskomešalo tako da se uopće ne zna tko upravlja i sudi.

U ova, dakle, vremena, dragi čitatelju, može se vrlo često vidjeti u ovom nemirnom Kraljevstvu, kako se barbari međusobno ubijaju, kako se nasilno ruše palače velikaša i pale kuće, kako se međusobno pljačkaju, kako se utvrde zaposjedaju i mnogo drugog tomu slično. Sve se to dugo vremena događa, a još se tomu ne nazire kraj. Ako barbari međusobno ovako čine, razboriti čitatelju, ostavljam tvom promišljanju i rasuđivanju što sve tek moraju trpjeti kršćani, a napose redovnici-svećenici.

* Testimonium bilabium (Dvojezično svjedočanstvo) jest dvojezična zbirka propovijedi. Svaka je propovijed najprije donesena na latinskom, a potom nju slijedi ista na "slavo-bosanskom" (hrvatskom) jeziku.

T E S T I M O N I U M
B I L A B I U M
S E U

Sermones panegyrico-dogmatico-morales pro solemnitatibus Domini
SABAOTH (nec non & alii nonnulli, ut indiculus argumen-
torum infra positus monstrat:) latine, & illyrice elaborati,
ad honorem & gloriam, atque in obsequium

S S. N O M I N I S

*In quo omne genu flectitur.
Ex quo omnis salus habetur.
Per quem omnia facta sunt.
Quod vocatum est.*

J E S U S.

A

P A T R E P H I L I P P O

Ab Ochievja Ordinis Minorum Regularis Observantiae Seraphici
P. S. FRANCISCI; ex-Custode, & ex-Ministro
Provinciali Provinciae

B O S N Æ A R G E N T I N Æ.

Handwritten text in Cyrillic script, likely a library or collection stamp, partially obscured by the seal.

Handwritten text in Cyrillic script, likely a library or collection stamp, partially obscured by the seal.

V E N E T I I S , M . D C C L V .

T Y P I S D O M I N I C I L O V I S A .
S U P E R I O R U M P E R M I S S U .

Filip Lastrić: Testimonium bilabium (Venecija, 1755)

Vjeruj, poštovani brate, da se sve ovo ne da iskazati i da je za kazivanje nevjerovatno, ali onaj koji je to iskusio može vjerovati.

I ne spominjem što trpe siromašni redovnici-svećenici u dušobrižnom radu kada ih prepoznaju, premda se preoblače u svjetovnu odjeću. Protiv onih, pak, koji se skrivaju zatvoreni u samostanima, razbješnjeli i razuzdani domoroci, oslobodivši se jarma velikaša i pogazivši svaki ljudski autoritet (za božanski i nemaju osjećaja niti misle na njega), budući da su svojoj pod-muklosti pustili uzde, pa nema okrutnosti i nasilja koje ne vrše: provaljuju danju, a često i noću, iznuđujući, uz hranu i piće, i novčane globe po svojoj volji.

Tako su na 18. listopada prošle 1752. godine napali na ovaj samostan Sv. Ive Krstitelja u Sutjesci na jedan zločinački i neronski način, te nikakve molbe, darovi i obećanja nisu mogli zaustaviti njihov bijes i tiransku okrutnost da se ne popnu na samostanske zidove i krov, a jedan se od njih spustio unutra da drugima otvori vrata. Dok smo ga priječili u otvaranju vrata, oni koji su vani čekali, pucajući iz pušaka kroz pukotinu na vratima, ranili su mene odzada u gornju stranu desnoga bedra. Rana nije bila smrtonosna, ali je vrlo teška, posebice ovdje gdje nemamo vrsnih kirurga. Kako se zrno, koje se duboko zarilo u debelo meso, nije dalo izvaditi, već sam treći mjesec u krevetu. Budući da se ne mogu predati započetom poslu, mislio sam od njega za sada odustati i ovu neveliku građu ostaviti, s namjerom da je što prije objelodanim, ako dugo ne potraju ove nevolje.

U međuvremenu bih želio doznati hoće li se tebi i drugima ovo djelo svidjeti. Ako ti se bude svidjelo, i ako mi Bog daruje povoljnija vremena i život sa zdravljem, dat ću se da ga proširim. (...)

U Sutjesci, 14. siječnja 1753.

[PROPOVIJED NA VELIKI PETAK]

Da i ne čujemo nikakova zazivanja na plač i na tugovanje, da bi i ne vapili jezici redovnički, niti se čuli glasovi od pripovidalaca, zadosta bi bilo, bratjo poljubljena, priobraženje ovo tavno Sv. crkve i porušenje, za metnut u srce naše žalost niku i tugovanje, i za probuditi oči naše na prolitje od suza i na plač glasove. Nut pogledajte, molim, na ss. otare kako su ostavili veselu odiću svoju i nakićenje, okrenite se prilikam i vidite kako su se crnim ruhom prikriale i tavnim. Ne čujete sad u crkvi nikakva radosna glasa ni vesela, nego žalostan niki glomat i tugovanje u svakom govorenju. Što činite vi, o slišaoci, da zlamenuje žalosno ovo priobraženje Svete crkve i tavno porušenje? Ah, ne zlamenuje drugo ne, nego progonstvo, muku i smrt jednoga mladića onam u Jeruzolimu, al mladića onog plemenitoga, kojino je *speciosus forma prae filiis hominum*: najlipši, veli pror[rok] okrunjeni, obličjem od sviju sinova čovičanski, koji niti je komu zla učinio ni učinit mogao nikada, nego, *pertransiit benefaciendo et sanando omnes*: odao je, veli Sv. Luka, po Žudij[i] svim dobro čineći i bolesnike ozdravljajući. Zato ne bi vam mogao razabrati, il je veća bila nenavidost u progonstvu, il gorčina u mucu, il u smrti njegovoj nepravda i pogrda.

Morete se, scinim, osititi sada N. da je mladić oni, koga od velike žalosti ne mogu ni imenovati, zašto, otijući ga imenovati, glas mi pomankaje i suze oči oblivaju, i sa svim tizim potribito je da vam ga imenujem. Neka znadete dakle, bratjo, ovi se mladić zove Isus: Isus sin vičnji vičnjeg Oca nebeskoga, brez Matere. Isus sin vrimeniti Divojke Matere, brez Oca. Oni Isus, koji budući Bog i Stvoritelj naš po naravi, učinio se jest čovik, brat i otkupitelj naš po milosti. Oni Isus, koji za odvesti nas na nebesa i u raj, sišao jest na zemlju i tja nad pakao. Oni Isus, koji za osloboditi nas od mukah vičniji i od smrti duhovne, podložio jest prižestokim mukam vrimenitim i smrti tilesnoj. I da

rečem mlogo u malo riči: ovo je pripoljubljeni zaručnik Majke naše Sv. crkve katoličanske, i zato je ona dvore svoje porušila i otare, zašto se žalosti ovije danah i tuguje, gledajući okom od vire i promišljajući bogoljubno žestinu mukah, i smrt svoga zaručnika.

Budući pak da dica, iliti sinovi pravi i kćeri, ne mogu gledat žalosti majke svoje, i plača, ne žalosteći se s njom zajedno i ne plaćući, tako ni puk pravovirni Vojvode svoga u mucu, ne žaleći ga lasno će se danas poznat, u ovoj skupštini, koji su sinovi pravi i kćeri Sv. M[ajke] Crkve koja tuguje. Koji li su od virnoga puka i pravoga, Isusa nje zaručnika, koji muku podnosi, zašto, *omnis populus eius gemens*: vas puk njegov koji plače, veli pror[ok] Sv. Jeremija. Kojigodir dakle slišajući, pače još i gledajući okom od vire, gdi mu Mati, Sv. Crkva, žalosti se i plače, gdi mu Isus, naš Vojvoda, muku trpi, i umira s onom zajedno, žaleći ovoga, ne prolije rodni suzah i ne zaplače, ukazaje se svima očito, da niti je one majke pravo dite, ni iz pravog i virnoga puka ovog Vojvode. Nadostavljam, da je Isus zaručnik, ne samo Sv. crkve u općinu, nego i jošter i napose svake duše pravovirne, jerbo se dostoja milostivo svaku imenovati i zaručnicom, još i sestrom, budući da u pismi svetoj, po primudromu, zazivajući svaku na okrunjenje, ovako vapije: *Veni sponsa mea, veni coronaberis... soror mea sponsa*: odi, veli, zaručnico moja, odi bićeš okrunjena, sestro moja zaručnico.

Budući se pak ove iste zaručnice njegove, duše naše, otrovale grihom i obolile, budući upale u sužanstvo kralja paklenoga i u sindžire, po sagrišenju prvih naših roditeljah u raju zemaljskomu, evo Isus usilovan priužganom prama nama ljubavju, s nebesah otje donesti neprocinjeno blago dostojanstvi svoji za otkupiti nas i likarijom neprocinjene krvi svoje oprati nas i izličiti. Al kakve ga sulice raniše za izvadit nam likariju od prisvete krvi njegove, s kakvijem li mukama steče blago za izbaviti nas i od sužanstva otkupiti. To je to, ono, što ima oviziju dana promišljati se i to nas Isus po proroku Isaiji zaziva svekolike govoreći: *O vos omnes, qui transitis per viam, attendite et videte si est dolor sicut dolor meus*, O, vi svi, koji proodite po putije, nastojte i vidite imal muka kako muka moja! Otijući

reći, ako se ičija na svitu najde muka kakvano je muka moja s kojom sam stekao blago za otkupiti duše, zaručnice moje. Ako se itko najde ranjen takim sulicama, kakvim sam ja ranjen dok sam prolio krv, za učinit od nje likariju istim dušam, zaručnicam mojim, neće mi biti žao što ne tuguju niti se žaloste, da su one iste uzrok od svega bile s opačinama svojim i grisi. Ali što? Ja sam bratjo moja odio po puti od svetije pisama, nastojeći i razgledajući događaje još od počela svita, al nit nađo muka prilični Isusovim doisto ni sulica. Pače smijem slobodno reći, da se skupe u jedan snop muke svekolike koje su i zločinci za opačine, i za viru ss. mučenici pritrpili, još bi manje bile od same muke Isusove toliko, koliko je manji dan od godine il godina od mnogo vikovah, zašto il nam u njoj motriti žestinu i gorčinu il duljinu od vrimena, za svaku je stranu privelika i blizu neizmirna.

Biće vam za čudo N. ne sumljam, kad ja rečem da je početak muke Isusove bio još od počela svijeta, ipak, među ostalim, to ćete čuti danas u mome govorenju. Ja sam bo odlučio ukazati vam da su tri prioštre sulice ranile spasitelja našega i mućile. Prva je bila oganj od ljubavi njegove, druga, led od neharmonosti naše i nepoznanstva, treća, gorčina od mukah prije nećuvenije. Vidićemo dakle da ga je prva ranila i mućit počela još od počela svijeta, premda ga dvi druge dočekaše na svrsi života. Ja ću, za ukazat vam ovu istinu, užeci prid vama sviću sv. ivandelja i Ss. *pisama* svitlost otvoriti, želeći uz to da i vi užgate srce ljubavju i oko od vire otvorite, što učinivši, kad čuti budete, da sva stvorenja tuguju svrhu muke i smrti svoga stvoritelja. Ne virujem da ćete tvrdi biti od kamenja i od istih živinah manje milosrdni, te da nećete suzah proliti i zaplakati svrhu zaručnika duša vašije, Isusa priljubeznivoga, i potom dati zlamenje da ste i njegov puk pravi i istiniti sinovi Sv. crkve katoličanske.

Zazivam bo ja danas na svidodžbu i zajedno na tugovanje svakolika stvorenja: anđele, nebesa, sunce i misec, zazivam zemlju, kamenje, apostole i učenike, zazivam i tebe, o rascviljena Majko Isusova, premda, kad vidim žalost tvoju, plač i tugovanje, pomankaće mi, bojim se, i snaga i glas i govorenje, zašto ćeš viditi ugled žalostan od Isusa sinka jedinoga, kakva nit je

vidila mati od počela svita, niti će do svrhe istoga viditi. Vidićeš ga okrunjena, al ne krunom zlatnom za lipotu i uzvišenje, nego trnovom za sramotu i poniženje. Vidićeš gdi mu se klanjaju, al ne kralji od istoka za poznanje i poštenje, nego Čifuti od Žudije za pogrdu i podruganje. Vidićeš obraz njegov božanstveni *u koga žele anđeli gledati*, po svidodžbi Sv. Petra, al ne u lipoti običajnoj niti u sjajnosti taborskoj, nego *pogrđena i najstražnjega od sviju ljudi*, kako je prorokovano davno po proroku Sv. Isaiji, zašto, *posuit in eo Dominus iniquitatem omnium nostrum*: zašto je, veli, postavio Gosp. Bog, Otac njegov nebeski na njega opačine i pogrde naše svekolike da i[h] pokara u njemu, očisti i izliječi.

Vidiće ga najposlije, o, Marijo Majko ucviljena, gdi izranjen vas, trudan i umoran počiva, al ne na uzglavju ugodnomu od naručja Majke svoje, nego na tvrdoj postelji od onoga križa drvenoga. Ti ćeš dakle, o, prisveti križu, odsad biti Mati Isusova, budući da u tvom naručju trudan ima odanut i za spasenje naše život svršit i izdanuti. I tako ti ćeš biti postelja njegova i otar zajedno oni blagoslovljeni, na komu će veliki misnik, Isus, prikazati samog sebe Ocu Bogu na posvetilište za oslobođenje naše i otkupljenje od sužanstva paklenoga. Otkud uzdamo se po tebi imat oproštenje grihom našim i život vičnji, zato ti se svi klanjamo, svi te ljupko pozdravljamo, milost tvoju svi prosimo, s Crkvom sv. vapijući: *O crux, ave spes unica*, O, križu, zdrav budi ufanje jedino: *hoc passionis tempore, piis adauge gratiam*, u ovo vrime od muke spasitelja našega Isusa, bogoljubnim uzmložaj milosti, *reisque dele crimina*, a grišnikom očisti krivice i digni. Amen.

Dio prvi

(...) Štije se u Sveti listovi da Absalona sina Davidova udriše tri sulice, sa svim tizim udriše ga sve tri, udilj mu i život svršiše, tako da poče zajedno muka njegova i svršši. Dovodim iz iste ss. listova, da su tri sulice udarile Isusa sina Božijega, ovoga ništa ne manje ne raniše sve tri zajedno, da bi mu se muka

neskračala, uzrokujući mu smrt odma, nego jedna za drugom vrlo u daleku, neka je većma produžana muka njegova. Zašto prva, koja je bila plamen priužgane ljubavi svrhu nas ljudi, udriivši ga rani i ranivši poče mučiti po niki način još od počela svita, tada, to jest, kadano Adam ruku pruži na drvo zabranjeno u raj u zemaljskomu. Otkud Sv. Ivan ivandelista, koji znanje svoje, mudrost i nauk jest isasnua baš iz prsah Božanstvenoga Meštra, govoreći od njega u svoji očitovanji, nazva ga jagancom, *qui occisus est ab origine mundi*, koji je, veli, umoren od počela svijeta. Čuste li N. evo Sv. Ivan svidoči, da je Isus, ne samo ranjen, još *od počela svijeta*, nego je umoren po niki način. Tolika bo je bila sila ove prioštre sulice od ljubavi sina Bož[ijega] pram čovikom, da kad bi još onda bilo moguće umrijet mu, kadano Adam sagriši i odlučivši čovika od Boga, đavlu ga podloži da bude reko još onda bio Sin Božji smrti podložan, ova bi mu sulica nju zadala i dragovoljno bi odma krv za čovika prolio. Zada de mu ju ništa ne manje određenjem i željom, zašto udilj zaželi čovika mukom, smrtju i krvju svojom otkupiti, i odredi tu želju ispuniti odma, kako bude volja Oca svoga nebeskoga poslati ga na svit da se učini čovikom umrlim. (...)

Drugo što imamo osititi se ovd i promisliti, jest, da štogodi tko jednu stvar većma želi i miluje, to se većma onom željom i ljubavlju muči, doklegodi ne dostigne ono što želi, ili ako izgubi ono što ljubi il onoj stvari koje zlo dogodi se, što ne čini dok ju nađe, ili doklem priljubljenoga pomože i izbavi od onoga što mu se dogodilo, zla? Zašto ljubav, kako govori prinaučni Idiota: *nejma ustrpljenja, dok ne nađe što želi, niti misli o drugom, već o onom što miluje*. Tako je N. plod od ljubavi prave, i goruće jest, s naglostju nikom volju prigibati, pač po niki način usilovati na dostignutje i posidovanje onoga š[t]o se ljubi i miluje: niti plamen s tolikom naglostju ide k brdu, ni strmo leti kamen, ni trči k studencem vodenim jelin u žegi, s kolikom naglostju srce k onomu što ljubi, nastoji. (...)

O, prislatki Isuse, i krotki, ako toliko žestoko pokara Petra, za riči koje ti od ljubavi velike reče žaleći te kako svoga Meštra, što ćeš reći nevirnomu učeniku Judi koji te jur prodao od lakomosti, Čifutom, i od nenavidosti čet u evo sad dovesti da

te njima pridade. Evo, *amice ad quid venisti?* Evo, veli, što ću mu reći: prijatelju, što si došao? Nijesi li po srići te ćete doveo da uzdisanja moja izvršiš, da želju srca moga ispuniš, da prigroruće ljubavi moje plamen razladiš? Nijesi li u dobar čas doveo te ćete da skrinjicu tijela moga razlupaju, neka se prospe blago, biser, i drago kamenje krvi moje, neka se otkupe bratja moja i zaručnice neka se izbave od sužanstva u komu su od nekoliko iljad godina. Ne mogu više gledat u sužanstvu, želim nji otkupiti, i otio bi da se dovrši moja želja, koliko prije, zato ako si na to došao prijatelju Juda, *quod facis fac citius*: što činiš, i što si namislilo, čini brzo.

Tako li je, o veličino od ljubavi i od milosrđa brez kraja? To li tražiš ti i želiš? Ah, ako to želiš, želja je tvoja ispunjena: evo bo prineharni učenik Juda i nespoznani, baš s tom istom odlukom vodi četvu onamo k vrtlu od Getsemani. Potežaj se svitlosti nebeska i zemaljsko veselje, potežaj se cvitu od polja nebeski i ljiljanu dolina zemaljski, potežaj jedino ufanje i čekanje duša ljubeznivi zaručnica tvoji koje uzdišući zazivaju te od davna u isti vrtao, vapijući svaka po sebi: *Veniat dilectus meus*, odi, odi moj dragi i mili: *Veni Domine et noli tardare*, odi Gospodine i nemoj kasnuti, što me gledaš od toliko godina u sužanstvu i u sindžiri? Odi i donesi blago neprocinjeno krvi tvoje, i tako *relaxa facinora plebi tuae*, otpusti grihe puku tvomu i otkupi tvoju zaručnicu. U vrtlu zemaljskoga raja počelo je sužanstvo, počelo je sužanstvo moje. Nek, dakle, u ovom vrtlu Getsemani počne otkupljenje moje. *Veniat dilectus meus in hortum suum, in hortum Getsemani*. (...)

Evo N. koliko ga oštro rani sulica ljubavi prigroruće još od počela svijeta. Dopustite mi malo odanutu, pak ćemo ga slijediti u vrtao za viditi koliko nemilostivije rane druge dvije koje ga čekaju ondi.

Dio drugi

(...) Bratjo moja poljubljena, u vrtao unide Gospodin Isus, zašto kako je vrtlu raja zemaljskoga počela naša nesrića, otje da u ovom vrtlu od Getsemana počne srića, ondi razbaljanje,

ovdi ozdravljenje, ondi sužanstvo, ovdi otkupljenje. Veselite se, dakle, i radujte duše bogoljubne, zaručnice Isusove, veselite se reko, i radujte, zašto ako ste nesrične u nemoći i u sužanstvu, evo srični likar i otkupitelj sad će izlit likariju i počet brojiti blago, biser i drago kamenje neprocinjene krvi svoje za ozdraviti vas i otkupiti. Al nut, pričekađerte malo, molim vas! Ja vas probuđujem na veselje, a čujem evo u istom vrtlu od Getsemani, gdi nitko vapije glasom saviše neveselim: *Tristis est anima mea usque ad mortem*, žalosna je, veli, duša moja tja do smrti. Počekaĳte, dakle, da upitam apostolah, što je ovo? Čiji je glas? Da se što nije dogodilo iznenada Isusu prislatkomu, otkupitelju našem, zašto bo je on unišao onamo u vrtao s trima apos[tolima] upitajmo njih: Petre, Ivane, Jakove, čujete li vi ovi glas u vrtlu neveseli? Kažite nam, molim, što se dogodilo i čiji je glas ovo? O, neveseli novinah! Valja nam, bratjo poljubljena, obratiti radost, na koju vas ja ponukova, u žalost, i u plač svekoliko veselje. Toliko bo žalosne imamo novine iz vrtla Getsemani, koliko nam od tuge apostoli ne mogu ni odgovoriti. Al odgovara za nji ivandelista Sv. Luka, da je glas doisto Isusa Spasitelja našega, zašto udilj kako uniđe vrtao (...), poče se, veli, strašiti i biti sumoran, i prinemažući se blizu od smutnje, straha i neveselja, same ove riči teško izreče: *žalosna je duša moja tja do smrti*.

O, čudnovate promine! O, žalosna priobraženja! O, nevesela vrtla! O, nenadna događaja! Gdi imadijaše se sciniti da će Isus naći u vrtlu cvitje od naslađenja, ondi ga dočeka sulica od smutnje. Gdi imadijaše okusiti slatkost od plodovah, ondi gorkostju bih napunjeno srce njegovo. Uzdao sam se ja N. da će se u ovom vrtlu pridvostručiti radost i veselje našega Spasitelja, zašto ga veselo tražaše, a još veselije k njemu potežaše, al evo, vidim da ga ovdi smutnja dočeka i neveselje. Ah, vrtlu Getsemani, vrtlu gorki i nemili, tko bi se nadao da će u tebi *sunce od pravde* tako pomrčati, zlato nebesko tako potavniti, veselje zemaljsko tako se smutiti i ožalostiti? Tko bi se nadao da će jakost naša i sloboda tako u sebi snagu izgubit i pristrašiti se? Ipak N. toliko su ova istinita, koliko svidoči sv. ivanđelje, da Isus unišavši vrtao “poče se strašiti i biti sumoran.” Najposli

reče apostolom: “žalosna duša moja tja do smrti.” Budući dakle, bratjo, da ne moremo ovo ne virovati, odimo malo iskušat uzrok ožalošćenja tolikoga, straha i smutnje. (...)

Najposli obrati oči k poljubljenim svojim učenicom, je da bi kod nji barem našao utišenje. Ali, o jao! Najde i u njima izvađenju sulicu od neharmonosti, zašto gdi bi imali s njim bditi u tolikoj potrebi, kako im bijaše priporučio i zapovidio, evo oni, zaboravivši se od svoga Meštra Božanstvenoga bijahu jurve pospali. Gleda srca njiova i vidi pripravne, kako četa dođe, ostavivši ga uteći svi. Vidi još više da će ga Petar zatajati zaklinajući se i proklinajući da ne poznaje Isusa. Najposli sulica koja najvećma povridi rane ostale, ranivši najgorče, jest desperanje Judino. Gledaše bo Isus srce njegovo s davlom svezano i vidi da će pogrditi Božanstveno svoje milosrđe desperavši se, koliko da je jači grijh i opačina izdajstva njegova negoli je neizmerno milosrđe Meštra Božanstvenoga. Ovo je ono što u mučenju nije mogao podniti, nego vapijaše po proroku okrunjenom: *Si inimicus meus maledixisset mihi*. O, Juda, Juda, da jedan moj neprijatelj psuje i pogrduje moje privisoko milosrđe ostinuvši u grijhu i desperajući se posli sagrišenja. *Sustinuisssem utique*, ja bih to doisto lašće podnio, *sed tu qui dulces mecum capiebas cibos*. A ti, o, Juda, koji ne samo si odranjen mlikom od nauka moga božanstvenoga, gdi sam vas učio, da ne samo sedam puta, nego još sedamdeset i sedam to jest kolikodir puta se tko na milosrđe povratu posli sagrišenja, ima mu se oprostiti. Ah, poznajem ja, Juda, poznajem, da je sagrišiti stvar slabosti lju[d]ske, ali ne ktiti doći i povratiti se na milosrđe to je to stvar otvrđnutja i holosti đavaoske. Teh ti, o, Juda, desperati se oćeš kod moga milosrđa s kojim te čekam, isto da ponizno njega zaišteš? To li si, o, učeniče nespoznani, naučio u skuli mojoj? Ti li je plod učinila najposli prislatka jizbina tijela moga, kojom sam te malo prije na večeri naranio? Ova ledena sulica od nespoznanstva nadobi sasvim onu ognjenu od ljubavi i ugasi tako da se Isus “poče strašiti” od muka toliki i smrti, poče sumoran biti i omrznu mu poći na muku, krv prolivši da dovrši otkupljenje svita. Šta radi odmaknuvši se od učenika, jur treći put vraćajući se na molitvu, privruće i sa svim nastojanjem moljaše Oca nebe-

skoga da odlučak iliti određenje muke njegove privrne, govoreći: *Pater, si possibile est, transeat a me calix iste*: ah, Oče moj vičnji, ako je ikako moguće učini da mimoide mene ova čaša od muke toliko žestoke i od smrti tako pogrdne i gorke.

O, Isuse, veselje, slatkosti i jedino naše utišenje, što je to što čujem sada od tebe? Gdi je sada sloboda tvoja s kojom na mejdan ovoga vrtla idaše? Gdi je ljubav ona goruća i želja s kojom čašu ovu od prigorke muke čekaše? Kakav je to led od neharnosti naše i nepoznanstva, to li je sulica tako jaka da nadobije tvoju od priužgane ljubavi i želje i da odnimi i digne tvoju slobodu, da se toliko strašiš dočekati sulicu treću od prigorkije muka, i da ti je omrzlo popiti ovu čašu, teh vapiješ i moliš Oca nebeskoga *transeat*, da te ova čaša mimoide? Ne osićaš li se, Gospodine, da ako ti čašu ovu odbaciš, mi smo žalosni otišli, ostaćemo pod sužanstvom kralja paklenoga u vike vikovah, zašto ostavivši nas, Gospodine, i anđeli nas ostavljaju; Drakuni osvađaju, tvoj Otac nebeski mačem od pravde svrhu nas trepti. Najposli: *Infernus dilatavit... os suum sine termino*, pakao je usta svoja razvratio priko načina da nas proždrije. I tako žalosna narav čovičanska koju si i ti uzeo na se u utrobi divičanskoj i zaručiti jesi se dostojao, stavljena među nebom zatvorenim i otvorenim paklom dr[h]će žalosna, čuteći da ti vapiješ, *transeat*, neka mimoide čaša ova. Ah, jedini otkupitelju, nek projde priko tebe, molimo, a ne da mimoide i odstupi od tebe. Prigni, Gospodine, milosrdne oči tvoje i pogledaj: *Ecce quem amas infirmatur*: evo, koga ljubiš, razbolio se, boluje duhovno, imam reći, leži mrtav u grobu od griha. Ti kadano vidje žalosne plaćući sestre Lazarove, ne usteže milosrđa tvoga da ne uskrisiš brata njiova. Je li moguće, dakle, sada da ga ustegneš i da ne ozdraviš i uskrisiš čovika, brata tvoga, budući jur donio likariju neprocinjene krvi tvoje; niti da ga otkupiš, neg ostaviš plaćući u sindžiri, u sužanstvu i u osinju smati vičnje? (...)

Ovo je ova sulica od nepoznanstva, sulica ledena, toliko jaka, koliko je u srcu momu nadobila blizu i ugasila onu od ljubavi.

Dakle, ove dvije sulice boj biju u polju srca Gos[podina] našega Isusa: prva, to jest užganje ljubavi, natežući ga da dočeka i

primi treću od muka. I druga, to jest od nepoznanstva našega, ustežući ga da čaše ove prigorke ne primi. I doista ova ledena, nadobivajući polagano onu ognjenu, oslabila bijaše i ugasila u njemu vrućinu i želju trpiti muku. Zato tiščijaše na molitvi, vruće vapijući k nebesom, prostrvši po zemlji obraz svoj božanstveni: Oče moj, ako je moguće nek me mimoide čaša ova. Najposli, smilovavši, se Bog Otac jedinorođenomu sinu svomu za pokripi oslabljeno čovičanstvo njegovo posla anđela s nebesah, jednoga od prvijeh serafinah priužganije: *Et apparuit Angelus confortans eum*: i ukaza se anđeo pokripljujući njega, veli sv. ivand[elje]. Ovi, kako me uče naučitelji, bijaše arhand[eo] Sv. Gabrijel, zašto se on zove: *fortitudo Dei*, jakost i kripost Božija. Koji, poklonivši se Božanstvu njegovu, pokripi čovičanstvo ovim i priličnim govorenjem. O, slavni kralju naš, pogledaj kraljestvo tvoje gori nebesko, koliko praznije ima sidališta! O, nepridobitni vojniče, pogledaj doli, koliko se slavi i ponosi prioholi Lucifer! O, otkupitelju jedini plemena lju[d]skoga, pogledaj oko sebe narav čovičansku, svu u sužanstvu i sindžiru istog Lucifera! Tebi pristoji, Gospodine, zaručnice duše otkupiti, sidališta nebeska napuniti i Lucifera kralja paklenoga pridobivši poniziti. A ne dočekavši treće sulice, to jest od muka prigorkije, ovo izvršiti ne moreš. Jest oštra, istina je, ta sulica ledena od nepoznanstva, koja pamet tvoju i srce rani i muči, budući da vidiš i poznaješ da ćeš poslije od isti koje otkupljuješ, žešće grisi i opačinama biti propinan, negoli sada od Čifutah. I videći da će mali k tebi pristupiti po viri, a po nevirstvu mlogi se otkučivati od tebe. Mali će i od onije koji pristupe po viri, oditi po staza od zapovidi tvojije na spasenje, a mlogi po staza od zločina svojije na osuđenje. Al što za to? Nijesi li rekao apostolom: “Ja sam pastir dobri”, koji ostavi 99 ovaca pak otide jednu tražiti, izgublenu? Nejma, dakle, ugasiti vatre od ljubavi tvoje ovo, što vidiš da će mlogi posli obilnoga tvoga otkupljenja povratiti se u sužanstvo i po svojoj zloći izgubiti se. Promisli, vojniče prijaki i otkupitelju primilostivi plemena lju[d]skoga, da premda će se mlogi nepoznani i neharni izgubiti, sa svim tizim mlogo će biti i obranije koji će primit plod otkupljenja tvoga i saraniti se i tako napuniće se kori i sidališta naša nebeska. Smiluj se,

dakle, kralju naš privisoki, ljudima, bratji tvojoj kojiziju narav jesi uzeo i zaručio i otkupi nji, primivši tu treću sulicu i popivši čašu prigorku od muka.

Ovo pokripljenje imade snagu toliku, koliko uzbudi i raspali iznova sulicu od ljubavi, koja, ojačavši, poče pridobivati onu ledenu od neharstva našega i strah istirivati. (...)

Još Isus u riči bijaše, veli sv. ivand[elje], al evo četa i jedan koji se zvaše Juda prid njima idaše. Čujete li N. prid četom i prid vojnici, koji imadijau ufatiti Isusa i mučiti, ide Juda, “jedan od dvanaest” dragije učenika njegovije, kog odrani mlikom nauka od spasenja u skuli svojoj, koga malo prije na večeri vlastitim tilom svojim u sakramentu narani i krvju napoji. Ovi isti učenik neharni, prodavši Božanstvenoga Meštra svoga, vodi četu da jim ga pridade. O koliko oštru primi Gospodin opet ovd i sulicu od nespoznanstva! Ali sada ne ide sama, nego uzamši na pomoć treću, to jest onu do muka i pogrda. Iđahu, dakle, i približava’u se Juda i četa polagano i pomljivo želeći ga ufatiti, kakonoti žedni progonstva njegov a i zgubljenja. Al se bijaše sulica od ljubavi pokripila da se ne bojaše jur obidviju ovije, nego još ne mogući čekati kasnutja njiova, ukob njima, *Iesus processit et dixit, quem quaeritis?* Isus pojde i reče, kako svidoči Sv. Ivan, koga tražite? I čuvši da traže Isusa Nazaranina, sam jim se prikazujući, reče: “Ja jesam.” Ah, ovd i, ovd i tko bi mogao razgledati okom od vire a ne plakati niti se žalostiti, kako žestoko i jako boj biju s jednu stranu ove dvije sulice, to jest od neharnosti i od muka, a z drugu sama ona od ljubavi, i kako krvavo rane Gospodina. Zašto udilj “sluge žudinske” i vojnici “ufatiše Isusa i svezaše” konopci i sindžiri, udarajući ga šakam i palicam, pljujući na obraz njegov božanstveni i blagoslovljenu bradu skubući. Al z drugu stranu ni sulica od neharnosti ne spavaše, nego ga ranijaše još oštrije i nemilije, zašto u tolikoj žalosti naodeći se Gospodin, gleda oko sebe, da za razgovor svoj i utišenje vidi kogagodi od svojije dragi, al ne vidi nikoga. Apostoli bo učinivši se nespoznani, *fugerunt omnes*: svikoliki bija’u jurve pobignuli. I tako ranjena više u srcu, sulicom od nespoznanstva svojij prijatelja, negoli u tijelu sulicom od udaraca s neizrečenom pomamom, vukući jedni za špagove, kojim bija-

še svezan, na jednu stranu, a drugi na drugu za sindžire, niki tiskajući, drugi nogam udaraju i svi na njega pljujući i vičući kako vuci razdirajući. Dovedoše ga k biskupu, gdi, izvan ostalije pogrda, jednu zaušnicu primi od sluge biskupova po obrazu onom božanstvenom, “u koga žele anđeli gledati”, toliko nemilu, koliko se nebesa ista stresoš e i začudiše anđeli. Nemila bi doisto sulica od zaušnice ove, al mnogo nemilija ona od nespoznanstva Petrova, koji u isto doba i na istomu mistu do tri puta zataja, da je učenik Isusov, pače još i da ga poznaje, i to zaklinajući se i proklinajući. O, oštri mača, o, jakih sulicah! Al je jača ona od ljubavi, kojom oružan Isus, zaboravivši se od obidviju onije, *respexit Petrum*, uprije očima u Petra kako rekavši: ah, ranio si Petre srce moje krivo se kunući i zatajujući mene, ali ćeš raniti još većma ako otvrdneš u tom grihu, kakono Juda u svom, pokaj se bari Petre, pokaj, niti biše doisto zaludu zrake one od pogleda sunca nebeskoga, zašto Petar udilj, *egressus foras flevit amare*, izašavši na dvor poč e plakati gorko, kajujući se.

Mane autem facto, adduxerunt eum et tradiderunt Pontio Pilato: A ujutru odvedoš e ga i pridadoš e Ponciju Pilatu, vapijući s bukom i pomamom da se propne. Ali znajući Pilat da je pravedan i zato uklanjajući se osuditi ga na smart, posla da bi ga Hirud osudio. Al ovi ne osudivši ga ni on, premda ga pogrđ i i njime se podruga, posla ga opet k Pilatu. Vojnici međuto sve bivahu pomamniji, srdeći se vodati ga od suca do suca. Zato kako drakuni pakleni pritezaju ga udarajući njim na nuglove od zidovah, psujući i prikrivši mu obraz davahu zaušnice govoreći: “Prorokuj tko je koji te udario.” I tako vukući ga jedni, a drugi tiskajući brez svakoga milosrđ a, opet dovedoš e k Pilatu, vičući još s većom silom i pomamom nego prije: “propni, propni”, zločinca, propni hinjca. Pilat ga tada čini nemilosrdno i žestoko frustati privezana za stup, uzdajući se bari tako ugasiti nenavidost, srdžbu i pomamu njiovu i Isusa, u kom da uzroka od smrti ne naodi, ispovidi vlastitim ustma izbaviti od osuđenja. Tada oni, kojizije su, kako svidochi pror[ok] okrunjeni, “brze noge na prolivanje krvi”, udilj ga privukoš e k stupu i, svukavši mu odiću, svezaš e za stup. Za tizim pristupi šest onije karvnika, koji, ako im žestinu i zloću promislimo, prije ćemo

reći da su drakuni pakleni, negoli ljudi, pak na izredice po dva počeše ga frustati toliko nemilosrdno i žestoko, da ga prva dva konopci svega ostaviše modra. Druga dva šipkama trnovim po svi modrica otvoriše rane, a treća dva sindžiri gvozdenim, nakićenim mamuzama, kožu zajedno s mesom poguliše, u kome prinemilom frustanju svemu koliko tijelo osta izranjeno izvan glave samo. (...) Budući ništa manje običaj da se od suca jedan, koji je za smrt, svake godine pokloni puku, zarad veselja svetkovina vazamskije, usiluje se Pilat još bari s ovom prigodbom ga izbaviti od smrti, pitajući puka oće li da ga pokloni njima budući vazam. Ali zašto u tavnici naodaše se glasoviti herfuz i ubojica Baraban za smrt, oni odbacivši Isusa, "koji po svoj Žudij prođe dobro čineći i ozdravljajući sve" njiove bolesnike, zagriše rečenoga krvoliju Barabana i zaprosiše da im ga pusti i pokloni. O, čudnovate sulice od nespoznanstva! Još više počeše prijetit Pilatu Cesarom, da, ako pusti Isusa, ne ima biti Cesarov prijatelj. I tako opaki sudac, ispraznim strahom taknut, nepravednu osudu učini: *Et adjudicavit fieri petitionem eorum*, i prisudi da bude onako kako prosiše, veli sv. ivandelje.

(...) Ali budući tako pogrдно i brezobrazno tebe odbacila stara zaručnica, skupština žudinska, obrati se zaručnice nebeski, obrati k novoj zaručnici Crkvi katoličanskoj, te se s njom zaruči i tako se razgovori, davno bo si to njoj obećao po proroku poručujući: *Sponsabo te mihi in misericordia et fide*, zaručiču te meni u milosrđu i u viri. A i ona ovo zaručenje želi, ponizno te zazivajući s nebeskom od *Ss. listova* zaručnicom pivajuć: *Veniat dilectus meus, sponsus, osculetur me*, neka dođe mili moj zaručnik da me poljubi i zaruči u milosrđu svomu i pravoj viri katoličanskoj.

Međuto, dok Isus mučeći usti, tuži se srcem na prineharnu skupštinu žudinsku i zaziva se od Sv. M[ajke] Crkve kat[oličanske] na zaručenje svoje, evo se spravljaju vojnici i sluge da ga vode po osuđenju jur učinjenomu na Kalvarij propeti. Mi dakle, bratjo poljubljena, nemojmo ga ostaviti da za njim ne pođemo, ništa ne manje da uzbrdo idući ne sustanemo. Odmorimo se malo dok i oni budu gotovi.

Evo Isus, zaručnik nebeski odbačen od prinespozna-
ne zaručnice stare, obrativši se k novoj, to jest Sv. crkvi
katol[ičanskoj], zaziva nju za okruniti: *Veni, sponsa mea, veni
coronaberis*, odi, veli, zaručnico moja, odi bićeš okrunjena. (...) Evo bo nemilosardni vojnici Pilatovi i sluge žudinske prikrot-
koga jaganca, Isusa, zaručnika duša naši, obukavši u vlastitu
odiću, neklasno poznanu svi mu se mogu rugati i pogrdivati ga.
Stavivši mu, izranjenu svemu i satrenu, na pleća priteški križ,
odvedoše priko Jeruzolima s običajnom pomamom, vukući jed-
ni, a tiskajući drugi u buci od bunjeva i svirala, u tutnji od vike
i veselja. Gledajući s obloka i vrata ovi palača pridostojni ugled,
podrugiva'u se niki, pljujući mu drugi na obraz božanstveni, a
blatom dica i prahom posipajući. Među to drvo teško križa pri-
tiskujući tilo izranjeno, rane otvora tako da izodeći krv i cijede-
ći se stope Isusove ostajahu crljene. O, gorka mača, o, oštre su-
lice, koja rani Sina! Al nut obratimo, molim vas, časom oko od
Sina na Majku. Vidićemo doisto ne manje ranjeno srce ove, ne-
goli onoga tijelo. Idući bo Marija, majka prižalošćena za sinom
i gledajući kapi krvi po putu, suzam ji oblivaše plačući i tužeći
se vapijaše, ako ne naglas bari u srcu svomu: O, Isuse sinko
moj, o, sinko moj Isuse, već ako si se zaboravio od svoje majke
pripoljubljene, te ne misliš se s njom blagosoviti? Obrati se ma-
lo, jedino utišenje majke tvoje, Isuse, obrati i pogledaj, zašto,
non est, qui consoletur eam, ne ima nikoga tko bi ju mogao uti-
šiti, više Sv. Jeremija. (...) Budući ga pak doveli na brdo, ni oda-
nuti mu ne dadoše, nego udilj sadirajuć s njega odiću koja se
bijaše prilipila za izranjeno tilo, ne samo stare rane povridiše,
nego još i nove nemilosardno zadadoše. Zatim udilj pomamno
bacivši na križ prikovaše, a još pomamnije digavši među sobom
križ u rupu, jur pripremljenu baciše. I tako stresavši tijelo i ra-
ne otvorivši krv obilato tja do zemlje poče se cijediti.

(...) Ali nespoznani grišnici, ne samo onda sa sunderom,
nego i sada s opačinam svojim, žučju te poje: *et cum gustasset
noluit bibere*, i kada okusi ne ktje piti, veli sv. ivand[elje], ne-
go uzdigavši glas k Ocu nebeskomu, reče: *consummatum est*,

svršeno je. Kako rekavši: Oče moj vičnji, dilo od otkupljenja, zaradi koga si bio mene poslao, svršeno jest. Još više, *disposui testamentum electis meis*, naredio sam moj testament iliti oporuku najposlidnju, zašto bo sam oporučio i priporučio moju zaručnicu Crkvu katol[ičansku] Petru da ju pazi i vlada, majku moju Ivanu nek ju čuva i razgovara. Apostole i sve učenike priporučam majci mojoj da ji uči i ponukuje. Hirudu sam i Pilatu ostavio prijateljstvo koga prije nisu među sobom imali, a slugama i vojnikom odiću moju koju su jur razdilili. Darujem svima virnim krv vlastitu za likariju i otkupljenje, razbojniku skrušenom raj nebeski za uživanje. Najposli tilo moje za ukopati se, priporučujem dragoj majci svojoj, Jozipu od Arimateje i Nikodemu. I tako *consummatum est*, sve svršeno jest, ništa mi drugo, Oče nebeski, ne ostaje nego duša: ovu sam primio od tebe, tebi ju i vraćam. (...)

Svršimo govorenje s jednom ugodnom i lipom prilikom. Štije se u iskazanji da boj bijući Cir suprot kralju od A[r]menije i dobivši ga, ufati Tigrana sina njegovga sa svojom zaručnicom u ropstvo i dovedavši prida se obodvoje, upita principa Tigra- na, što bi mogao dati za oprostiti svoju zaručnicu od sužanstva, komu Tigran odgovori: *libenter vitam dare*, isto da bi se moja zaručnica izbavila i sa svojim poštenjem vratila u naše kraljestvo, dao bi, veli, dragovoljno isti moj život. Na koji odgovor smilova se kralj Cir i toliko mu bi ugodna ova velika ljubav među zaručnici da ji oprost i obodvoje i posla s poštenjem u njiovo kraljestvo. A kad otidoše od Cira, upita Tigran svoju zaručnicu što joj se vidi od veličanstva i lipote kralja Cira, koja odgovori: *nunquam verti oculos ad eum, nisi solum ad illum, qui vitam pro me dabat*, nigda, veli, ja nisam u njega pogledala, nego u onoga koji život davaše za me. Evo virnosti prave, evo potpunoga spoznanstva.

Recite mi sada, o, duše koje ste na krštenju zaručile se Isusu po viri katolič[anskoj], jeda nije isto ovi vaš zaručnik za vas odgovorio za oprostiti vas od sužanstva Cira paklenoga? Ne reče li Ocu nebeskomu: *Ecce ego mitte me*, et: *ego in flagella paratus sum*, evo pošalji mene, ja sam na muke svake pripravan. (...) Jeda će koja zaručnica moći odgovoriti Isusu, kakono Ti-

granova (...) Doisto nećete tako moć odgovoriti, zašto ako bi tako odgovorili, suprot mlogim ustaće nebesa i anđeli, ustaće zemlja i drakuni i svidočice suprotiva govoreći: jesi, obratio jesi želju i ljubav i obraz k ovom svitu, obrativši pleća k Isusu koji je za te dao svoj život. Nismo li te mi vidili holicu, okrenuta na poželjenje veličanstva i slave vrimenite? Tebe srditi, na osvetu? Tebe malo poštenu bludniče, na naslađenja putena? Tebe pjanče, na proždrlost? Tebe redovniče na bresposlicu i nedevotion, da ti mučimo ostala dila za ne smutiti ljudi svitovnjije (raširi pram prigodbom). O, sramote, o, nespoznanstva! Naučite duše krstjanske od Tigranove zaručnice harnost i spoznanstvo, ljubav i virnost obdržavati polak zaručnika vašeg nebeskog koji i svoj život dade za vas. Je li moguće da ćete sliditi i u napridak njega mučiti i propinati? Je li moguće da ćete u napridak, okrenuvši mu pleća, s Barabanom od griha grliti se? Je li moguće da ćete u napridak okrenuti oči vaše od onoga koji za vas život dade, a Cira ovoga svita na njegova poželjenja, na raskošja i na putena naslađenja i da nećete pristati klinci od griha vašije i opačina na križ, gore od Čifuta, prikivati ga?

Bože sačuvaj, čujem gdi vapijete plaćuci i suze prolivajući svi koji ste skrušeni u srcu vašemu. Bože sačuvaj da u napridak tako bude. Još po istom zlamenju suza vašije i plaća poznajem da se kajete za prošaste grihe i opačine, odlučujete temeljito u napridak nigda povoljno ne sagrišiti ni jednim grihom, a navlastito smrtnijem. K tebi, dakle, govorenje moje i molbu, o Isuk[krste] propeti. Budući da ove duše, skrušene zaručnice tvoje, koje si neprocinjnom krvju tvojom otkupio, kaju se iz svega srca da su te dosad uvriđivale i odlučuju temeljito u napridak ne uvriđivati ni ikada čavli od smrtnoga griha tebe propeti. Smiluj se, molim te, njima, daj im oproštenje. Oproštenje Gos[podine], milosrđe Gospodine svrhu uvriđenja prošastije, a pokripi nji u dobroj odluci, darujući njima onu, brez koje ništa ne mogu, kripku milost tvoju da mogu obdržati obećanje svoje. Najposli dopusti meni, molim, da od strane tvoje, s ovim križom i prilikom tvojom od propetja dadem njima tvoj sv. blagosov za potvrditi u dobroj odluci i pokripiti toliko u činjenju od dobara, koliko u podnošenju od suprotivština dragovoljnu.

Stavi dakle, Gospodine, nebesku kripost u riči moje ove najposlidnje, kojizim razumijem blagosoviti, nji, njiove sve obitili, dobra, imanstva, odluke, poslove i dilovanja, govoreći:

Blagosov Boga svemogućega Oca + Sina i Duha Svetoga
snišao svrhu vas i pribivao vazda. Amen.

OD SERAFINSKOGA O. SV. F[RANCESKA]

(...) Videći Francesco da mučeništva kod nevirnikah, kako željaše, dostignuti ne more, vrati se u Italiju. Ali što godi se većma približaše k svrsi svoga života, to se većma užgavaše, pače mučaaše željom krv svoju za Isusa proliti. Na dvi godine, dakle, prije svoje smrti, otiđe na planinu od Alvernije, i ondi, kako drugi Ilija na planini od Horeba, il Mojsije na planini od Sinaja, il krstitelj Isukrstov u pustinji: *Quadragesimum, in honorem Michaelis Archangeli ieiunium inchoavit* – post svete četardes[et]nice na poštenje Sv. Mihoila arhandela poče postiti, veli Sv. Bonaventura. I dok slidi ovi sv. post, približaše se svetkovina Uzvišenja prisv[etoga] križa, koga otajstvo Frano promišljajući, *od velike ljubavi obdražamu, iliti dojde želja, da bude na križu propet*. Koliko nagla ova dragost bijaše u F[rane] i želja, izgovara i pokazuje Sv. crkva pivajući od istoga: *Hoc in monte vir devotus condensat ieiunia; vigil, nudus, ardens totus, crebra dat suspiria*: Na planini ovoj Frano, čovik sveti i devoti, uzmložaše postove; u goloći i bosoci, sve bdijući i goreći, k nebu često uzdiše. Ova uzdisanja svetoga oca bija' u jednu stranu od tužbe, a s drugu od prošnja. Tužaše bo se nebesom, da se ne ispunjaše želja njegova od mučeništva, a prosaše u isto doba od Gosp. Isusa, suze prolivajući, da bi mu put ukazao, kako bi ga slidio na križ i na križu krv svoju zaradi njegove ljubavi prolio. Kojizim suzama i uzdisanji, ne velim maknut, nego usilovan po niki način Isus, dostoja se njega utišiti.

Jedan dan, dakle, blizu rečene svetkovine Uzvišenja prisv. križa, kad najvećma bijaše užgan željom da na križ bude propet, rastegnutim rukama na priliku križa, pametju uzdignutom i očima k nebesom, tišteći i stojeći nastojno u ovom prošnju. Evo, s nebeske visine ugleda snioditi jednoga serafina k sebi, koji ne samo sjajnim krili nakićen, nego još i na križ pro-

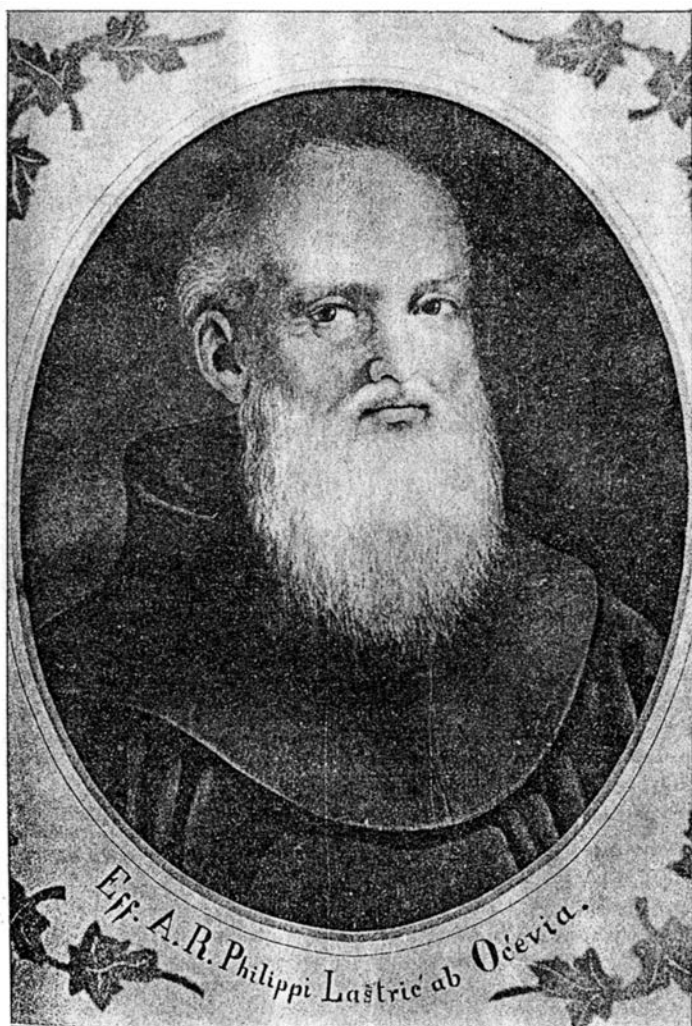
pet ukaza mu se. A ovi serafin ne bijaše drugi, nego Isus, Sin Božji. I budući doletio blizu k njemu, stade pram njim u aeru i skrovito sa Sv. Ocem imade govorenje i više, *quod non licet homini loqui*, što, kako veli Sv. Bonav[entura], ljudma nije dopušteno govoriti ni znati. Ovo samo bi svemu svijetu očitovano, da iz pet ranah Isusovi izašavši prisjajnije pet zraka, udrvivši Sv. Franceska u ista mista, otvoriše mu rane na rukuh, noguh i boku desnomu. I zadadoše toliku bolest, kolika bi bila zadosta smrt mu uzrokovati, baš kao da su ga klinici ranili i sulica. Da ga ne bude uzdržao Gospodin svojom kripostju božanstvenom za učinit očito svemu svitu čudnovato ovo i novo mučenje ilti mučeništvo. I za učiniti da Francesko zadilje trpi i bude mučenik izvarsnitiji od svijuh ostalije. Nije bo n[aš] Francesko muke svoje u kratku svršio, na priliku drugije mučenika, nego za cile dvi godine, što posli živje, brez pristanka je muku ranah svoji trpio. Niti je krvi svoje prolio za ljubav Is[usa] najedanput, nego u rečene dvi godine, kako svidoci Sv. Bonav[entura]: *Saepe sanguinem sacrum fundens, tunicam, et femoralia respergebat* – često, veli, krv svetu prolivajući, tuniku i svitice poškrapaše. O, čudnovata mučeništva! O, bogastvi od milosti ne izrečene!

Želite znati, more bit, otkud Francesku ovo, da tolikim darom i milostma tolikim bude obogaćen od Gospodina? Odgovara vam bratjo isti Gospodin, po usta primudroga, i veli: *Ego diligentes me diligo* – ja, veli, ljubim one, koji mene ljube. Otje n[aš] Isukrst Franu obogatiti zlamenitim ovim darom i bogastvi od milosti privisokije, kako da mu otje reći: Ti, Frano, zaradi ljubavi moje, ostavivši mloga bogastva svitovnja, privisoko uboštvo zagrlio si, pridubokim poniženstvom utvrdio si se i kročinom, jarmu od posluha podložio si se, neoskvrnjenjem života andeoskoga sjao si, ljubavju serafinskom gorio si, mučenike ostale u želji od mučeništva nadašao si. Budući, dakle, ti prama mnom toliku ljubav pokazao: *Ja one, koji ljube mene, ljubim*. Zaradi toga oču svemu svitu pokazati, da sam ti ljubavju ljubav platio. Ti si se, F[rano], bogastvom od kriposti izjednačio s anđeli. Ja ću te bogastvom od milosti uzdignuti svrhu anđela. Što bo ni jednom od anđela nisam dopustio, tebi ću dopustiti.

Ja sam prvi anđeo, ti, po proročanstvu pripoljubljenoga učenika mog Ivana, *bit ćeš drugi*, men prvom baš priličan. Nakitiću tebe biserom i dragim kamenjem istije ranah mojije. I kako sam ja prvi mučenik, koji sam krv prolio za spasenje svita, tako oću, da si ti men po niki način priličan, a čudnovatiji i izvarsnitiji od ostalije. Budući, dakle, da želiš toliko naglo i prosiš da budeš zaradi ljubavi moje na križu propet, ne mogu pripustiti, istina je, da budeš propet po ruke neprijatelja od ne-navidosti. Ništa ne manje želju tvoju oću ispuniti: eto te ranim klincima mojim i sulicom. Trpi, Frano, i podnosi muku moju istu, dokle budeš zazvan u vičnju slavu moju.

Evo N. kako, i po koji način Sv. Franc[esko] živući u privisokomu uboštvu, jest bio kripostma bogat i milostma. Koliko, dakle, spodobno mogu i dostojno razumiti, da prorok u Očitovanji, Sv. Ivan, od njega prorokova, kadno reče: *Scio paupertatem tuam, sed dives es* – znam ubošтво tvoje, ali bogat jesi. Vi N. niti svi morete, niti ste dužni sliditi Francesca u zavitu od uboštvа tilesnoga. Al uživajući imanstva vaša s načinom kako smo ozgor rekli, i morete i dužni ste sliditi ga uboštvom duha, u komu kolikogodi ga koji više uzslidi, toliko će lašte zadobit kraljestvo nebesko, koje vam po isprošenju istoga dopustio Bog svem[ogući]. Amen.

Testimonium bilabium, 1755.

Filip Lastric (1700–1783)